

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

*Anita Larrauri Anasagasti Ollaki,
Amado*

*Bermeo,
Bizkaia
(1931-2022)*

Aurkibidea

Biografia

[Baztarre](#) aldeko [Talakoetxea](#) (Talagutxi) kalean sortu zen itsasoari loturako familia batean. Gurasoak ere bertakoak zituen: ama portuan eta lantegian aritutakoa eta aita makinista. Josefinen ikastetxean, Portalekoan eta karmeldarretan ibili zen, baina gazterik hasi zen lantegian beharrean. Ormaza lantegia bere osaba-izekoena zenez, bertan aritu zen beti. Ezkondu ostean ere neskabila lanetan ibili zen portuan. Senarra ere bermeotarra izan zuen. Grabaketa batzuk [Bitore Urkijo 'Palanka'](#) gaz batera egin zitzaizkion.

Zintak

BRM-081

- **Proiektua:** Bermeoko ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Goiria Mendiola, Nerea
- **Data:** 2011-07-08
- **Iraupena:** 80 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Elexpuru, Juan Martin

BRM-082

- **Proiektua:** Bermeoko ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Goiria Mendiola, Nerea
- **Data:** 2011-07-08
- **Iraupena:** 45 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Goiria Mendiola, Nerea
- **Transkribatzailea(k):** Elizondo, Iratze

BRM-091

- **Proiektua:** Bermeoko ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Goiria Mendiola, Nerea
- **Data:** 2011-07-18
- **Iraupena:** 63 min
- **Euskarria:** Bideo digitala

BRM-092

- **Proiektua:** Bermeoko ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Goiria Mendiola, Nerea

- **Data:** 2011-07-18
- **Iraupena:** 35 min
- **Euskarria:** Bideo digitala

Pasarteak

1. Ontziola non zegoen

- **Erref:** BRM-081/003
- **Iraupena:** 0:00:37. **Hasi:** 00:02:16. **Bukatu:** 00:02:53
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lehorreko lanak » Ontzigintza

Laburpena:

Ontziola ('astillerixie') non zegoen. Ontziak uretaratzeko arrapala ('elanbrie') zegoen, eta errekan behera itsasoratzen ziren.

2. Arropa garbitzen errekan

- **Erref:** BRM-081/004
- **Iraupena:** 0:02:10. **Hasi:** 00:02:53. **Bukatu:** 00:05:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea

Laburpena:

Errekan "jabonadurak egiten" egoten ziren emakumeak bera umea zelarik, arropa garbitzen. Bere denboran beste leku batera joaten ziren. Nola garbitzen zuten arropa.

3. Sutan ura berotu behar norberaren garbitasunak egiteko

- **Erref:** BRM-081/005
- **Iraupena:** 0:01:42. **Hasi:** 00:05:03. **Bukatu:** 00:06:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Garbitasun pertsonala

Laburpena:

Komun txiki bat zegoen etxean. Ura sutan berotu eta horrela egiten ziren garbitasunak. Fabrikan lanean ibilita, hats handia eroaten zuten; orduan ez zen gaur bezalako garbitasunik. Xaboia erabiltzen zuten.

4. Lau ile-apaindegi Bermeon

- **Erref:** BRM-081/006
- **Iraupena:** 0:01:34. **Hasi:** 00:06:45. **Bukatu:** 00:08:19
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Trenbideko langileak

Laburpena:

Permanentea egin zioten lehen jaunartzerako. Herriko ile-apaindegiak izendatzen ditu. Gizonen barberiak. Plantxekin atontzen zuten emakumeek ilea.

5. Kontserba-fabrikan lanean

- **Erref:** BRM-081/008
- **Iraupena:** 0:02:32. **Hasi:** 00:09:06. **Bukatu:** 00:11:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lehorreko lanak » Arrain fabrikak

Laburpena:

Hamazazpi urterekin hasi zen fabrikan, Ormazanean. Arraina zatitu, egosi edo frijitu, latetan sartu... Lan ezberdin asko egiten zen.

6. Kontserba asko Italiarako

- **Erref:** BRM-081/010
- **Iraupena:** 0:01:16. **Hasi:** 00:13:00. **Bukatu:** 00:14:16
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lehorreko lanak » Arrain fabrikak

Laburpena:

Txitxarroa barriketan eta latetan kontserbatzen zen. Antxoa filetetan jartzen zen. Italiarrek asko erosten zuten.

7. Umeak lanean fabrikan

- **Erref:** BRM-081/012
- **Iraupena:** 0:00:55. **Hasi:** 00:14:43. **Bukatu:** 00:15:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Umetako lanak
- Itsasoa » Lehorreko lanak » Arrain fabrikak

Laburpena:

Ehunka lagun ibiltzen ziren lanean Ormazaneko fabrikan. Arrantzaleak ere bai askotan, itsasoko lana utzita. Sasoi batean umeak ere bai, nahiz eta inspektzioaren beldur izaten ziren beti. Ondo etortzen zitzaien diru apur bat arropa egiteko eta.

8. Fabrikan eta portuan lanean

- **Erref:** BRM-081/014
- **Iraupena:** 0:02:13. **Hasi:** 00:16:25. **Bukatu:** 00:18:38

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lehorreko lanak » Arrain fabrikak
- Itsasoa » Lehorreko lanak » Lehorreko lanak

Laburpena:

<p>12 urterekin edo joango zen lehendabizi fabrikara. Josten ibili zen gero. Ezkonduta gero 'neskatila' ere bai hainbat barkurentzat. Hainbat otzara garraiatzen zuten buruan. Amak bizkarrezurreko arazoak izan zituen horregatik.</p>

9. 'Neskatilaren' lanak

- **Erref:** BRM-081/016
- **Iraupena:** 0:01:18. **Hasi:** 00:19:00. **Bukatu:** 00:20:18
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lehorreko lanak » Lehorreko lanak
- Ekonomia eta industria » Emakumeak lan-munduan (etxetik kanpo)

Laburpena:

'Neskatilaren' lanak: arrain-kaxak prestatu, arraina husten lagundu, janari hornidurak egin... Portuko lanak amaitutakoan, fabrikara. Ez zen etxeko barkuan ibili neskatala (lan hori amak egiten zuen) beste batzuetan baizik.

10. Mahoizko amantala zerabilten neskatalak

- **Erref:** BRM-081/018
- **Iraupena:** 0:00:55. **Hasi:** 00:20:35. **Bukatu:** 00:21:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak

Laburpena:

Mahoizko amantala erabiltzen zuten neskatilek. Baina bestela txatalez betetako arropak. Oinetakoak, berriz, abarketak gehienetan, edo bestela zapatilak edo zapatak. Eskularrurik ez.

11. Norberak kotizatu behar portuko lanaren aseguruak

- **Erref:** BRM-081/020
- **Iraupena:** 0:00:45. **Hasi:** 00:22:03. **Bukatu:** 00:22:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lehorreko lanak » Diru kontuak

Laburpena:

Fabrikan bazuten aseguruak; kotizatzen zuten. Portuan, berriz, norberak kotizatu behar zuen kofradiaren bidez.

12. Gizonak andrazkoen bizkarrean barkura

- **Erref:** BRM-081/022
- **Iraupena:** 0:01:06. **Hasi:** 00:23:16. **Bukatu:** 00:24:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lehorreko lanak » Lehorreko lanak
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

Entzuna du antzina, bere amaren sasoian, andrazkoek bizkarrean eramaten zituztela gizonak barkuraino, arropak ez bustitze arren.

13. Fabrikako lana zen gogorrena

- **Erref:** BRM-081/023
- **Iraupena:** 0:02:08. **Hasi:** 00:24:22. **Bukatu:** 00:26:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lehorreko lanak » Arrain fabrikak

Laburpena:

<p>Fabrikako lana zen gogorrena. Lan ezberdin asko egin behar zen: zatitu, frijitu, gatza eman, tinetan ipini... Frijitu olioaz egiten zen, oliba-olioz. Gutxi zegoenean, arrainaren grasa ere erabiltzen zen.</p>

14. Ormazatarrak lan asko egindakoak dira politikan

- **Erref:** BRM-081/025
- **Iraupena:** 0:01:57. **Hasi:** 00:28:25. **Bukatu:** 00:30:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak » Abertzaleak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak

Laburpena:

<p>Ormazatarrak politikan lan asko egindakoak dira Euskal Herriaren alde, batez ere Anton. Ez ei du merezi zuen omenik izan. Osaba kartzelan egon zen, eta haren aita eta ama ere bai aurretik. Beste anaia batek Frantziara ihes egin zuen.</p>

15. Gerra Bermeora heldu zen eguna

- **Erref:** BRM-081/027
- **Iraupena:** 0:01:02. **Hasi:** 00:30:36. **Bukatu:** 00:31:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren hasiera

Laburpena:

Gogoan du gerra Bermeora heldu zenean zelan pasatu ziren soldaduen artetik etxera bidean. Aita soldadu eraman zuten. Uholde handia izan zenekoa ere gogoan du, zelan urak ekarri zituen hildako abereak Almika aldetik.

16. Fabrikako babeslekura sirenak jotzen zuenean

- **Erref:** BRM-081/029
- **Iraupena:** 0:01:58. **Hasi:** 00:32:02. **Bukatu:** 00:34:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Soldadu italiarrak fabrikara joan ziren gerra heldu zenean. Sirenek jotzen zutenean fabrikari babesten zen familia guztia. Uholdeekin ere asko sufritu zuten.

17. Aita gerratik etorri eta ezagutu ez

- **Erref:** BRM-081/030
- **Iraupena:** 0:01:24. **Hasi:** 00:34:00. **Bukatu:** 00:35:24
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Aita soldadu jantzita etorri zen behin gerratik, eta ez zuen ezagutu ere egin. Ama eta haren lagunak espiritismoa edo sorginkeriak egiten ibili izan ziren beren senarrak non egon zitezkeen igarri nahirik.

18. Goserik ez zuten pasatu gerra ostean

- **Erref:** BRM-081/033
- **Iraupena:** 0:01:35. **Hasi:** 00:36:50. **Bukatu:** 00:38:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Ez zuen goserik pasatu gerra ostean. Ogia edo taloa beti izan dute etxean. Aita itsasora irteten hasi zenean, indaba eta beste jenero batzuk ekartzen zituen.

19. Itsasoan aurkitutako gomekin eta koipearekin itxuratu herria gose denbora

- **Erref:** BRM-081/035
- **Iraupena:** 0:02:57. **Hasi:** 00:38:55. **Bukatu:** 00:41:52
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

<p>Barkua zutenez, Avilesetik eta estraperloan lortzen zuten indaba eta abar. Gero, itsasoan gomak (kautxua) eta koipe barrikak aurkitu zituzten eta horrek laguntza handia eman zion herriko ekonomiari.</p>

20. 'Pirenaica' irratia entzuten

- **Erref:** BRM-081/036
- **Iraupena:** 0:01:08. **Hasi:** 00:41:52. **Bukatu:** 00:43:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina
- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Aparatuak, objektuak

Laburpena:

<p>Telefunken irratia zuten eta haren bidez jakiten zituzten politikako gauzak. Pirenaica irratia baxu-baxu ipinita entzuten zuten. Nazionalistak izan dira beti.</p>

21. Itsasora joan ez, beste guztia egin du

- **Erref:** BRM-081/040
- **Iraupena:** 0:00:32. **Hasi:** 00:47:45. **Bukatu:** 00:48:17
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Lehorreko lanak » Lehorreko lanak

Laburpena:

Nahiago zuen beharra eskola baino. Itsasora ez da joan baina beste guztia egin du.

22. Nobio kontuak

- **Erref:** BRM-081/043
- **Iraupena:** 0:01:48. **Hasi:** 00:49:58. **Bukatu:** 00:51:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea

Laburpena:

Hamazazpi urterekin hasi zen senargaiarekin. Baina etxera laguntzeko usadiorik ez zegoen, gutxiago elkarri musu ematekoa.

23. Mundakara gramolara

- **Erref:** BRM-081/044

- **Iraupena:** 0:01:59. **Hasi:** 00:51:46. **Bukatu:** 00:53:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:

Orduan ez zegoen oraingo libertaterik. Mundakara ere ez zen inoiz joan gauez ezkondu aurretik. Arratsaldez bai, gramolara. Oinez edo autobusez egiten zuten atzera-aurrera.

24. Aste Santuan ezin zen dantzarik egin

- **Erref:** BRM-081/045
- **Iraupena:** 0:02:42. **Hasi:** 00:53:45. **Bukatu:** 00:56:27
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra

Laburpena:

'Karneka' (sokasaltoan) ibiltzen ziren mutilekin. Aste Santuan ezin zen dantzarik egin. Baina mutil batek filarmonika (ahoko soinua) jo eta egiten zuten. Amak ez zion gauez zinera joaten uzten, eta gezurretan ibili behar izaten zuen.

25. Nodoan beti Franco agertzen zen

- **Erref:** BRM-081/046
- **Iraupena:** 0:01:27. **Hasi:** 00:56:27. **Bukatu:** 00:57:54
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura
- Aisia » Kultura » Zinema

Laburpena:

Zinean Nodoa. Franco agertzen zen beti hasieran. Charlot, Carmen Sevilla... Españoladak asko. Pezeta bat zen sarrera.

26. Antzerkiak eta komediantek

- **Erref:** BRM-081/048
- **Iraupena:** 0:02:33. **Hasi:** 00:58:52. **Bukatu:** 01:01:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Antzerkia

Laburpena:

Antzerkiak egiten ziren fraideetan. Politik, herriko jendeak eginak. Komediantek ere etortzen ziren plazara. Jendeak etxetik eramaten zuen jarlekua.

27. Andra Mari jaiak, jai ederrak

- **Erref:** BRM-081/051
- **Iraupena:** 0:02:04. **Hasi:** 01:02:19. **Bukatu:** 01:04:23
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak

Laburpena:

Andra Marietan oso ondo pasatzen zuten. Goizetik gauera arte kalean. Gurasoak ere kalean ibiltzen zirenez, ez zuten estutzen. Pare bat abarketa pare hausten zituen. Kukainak, pilota-partiduak, "lutxa librea", asto karrerak eta horrelakoak egoten ziren. Asto karreretan emakumeek ere parte hartzen ei zuten.

28. Berbenak sarri egoten ziren

- **Erref:** BRM-081/052
- **Iraupena:** 0:01:35. **Hasi:** 01:04:23. **Bukatu:** 01:05:58
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak

Laburpena:

Madalena egunean Elantxobera eta Mundakara joaten ziren eta gero Bermeora itzultzen. Gauean musika Lameran. Casinoan berbena. 'Otsuen etxie' deitzen zioten. Bazkideek bakarrik zuten sarrera. Sarri egiten ziren orduan berbenak. "Betuliek ere zurittute" geratzen ziren hautsaz.

29. San Juan egunez Gaztelugatxera

- **Erref:** BRM-081/054
- **Iraupena:** 0:01:45. **Hasi:** 01:06:25. **Bukatu:** 01:08:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » San Juan

Laburpena:

<p>San Juan egunerako zapata-kaxak topatzen ibiltzen ziren dendaz denda, erromeriara joateko (janaria eramateko). Askotan goizeko hamarretarako jaten zuten egun guztirako eramandakoa. Gaztelugatxetik Bakiora joaten ziren gero. Luze egiten zen itzulera. Bakion gramola egoten zen.</p>

30. San Juan egunez estreinatzen zen arropa berria

- **Erref:** BRM-081/055
- **Iraupena:** 0:01:04. **Hasi:** 01:08:10. **Bukatu:** 01:09:14
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa eta oinetakoak
- Aisia » Jai-giroa » San Juan

Laburpena:

San Roketan talara joaten ziren egun pasa. Mahoizko arropak astegunean ibiltzen ziren. Amantala janzten zuten emakumeek. San Juan egunez estreinatzen zen arropa berria.

31. Aratusteetan 'jakenarruz' jantzita

- **Erref:** BRM-081/058
- **Iraupena:** 0:00:53. **Hasi:** 01:11:29. **Bukatu:** 01:12:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Inauteriak

Laburpena:

Aratusteak galarazita egon dira gerra ostean. Hala ere 'jakenarruz' janzten zen jendea. Plastiko berdez eginikoak ziren. Bera ez da izan janztekoa.

32. Elantxobera Madalena Egunez

- **Erref:** BRM-081/060
- **Iraupena:** 0:02:10. **Hasi:** 01:13:22. **Bukatu:** 01:15:32
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Aisia » Jai-giroa » Herriko ospakizunak

Laburpena:

<p>Madalena eguna polita izaten zen. Elantxobera joaten ziren barkuz arratsaldean. Senide bat uretara jausi zen eta senargaiak salbatu zuen. Ez zekien igerian. Berak ere gutxi. Senide bat ito zenetik ez da uretan sartu.</p>

33. Arropa zaharrekin bainatzen ziren

- **Erref:** BRM-081/061
- **Iraupena:** 0:01:34. **Hasi:** 01:15:32. **Bukatu:** 01:17:06
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Hondartza

Laburpena:

Urak errespetu handia ematen du. Arropa zaharrekin sartzen ziren uretara. Behin lagun bat nylonezko gonarekin sartu zen eta transparentatu egin zitzaion. Haren larritasuna!

34. Errepublikazaleak vs abertzaleak

- **Erref:** BRM-082/005
- **Iraupena:** 0:01:21. **Hasi:** 00:07:29. **Bukatu:** 00:08:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak » Liskarrak politikan
- Politika » Jarrera politikoak » Errepublikanoak

Laburpena:

<p>Errepublikazaleak eta abertzaleak beti aritzen ziren liskarretan. Kofradian ere bi zatitan banatuta egon zen. Lameran Reginoneko taberna zegoen, errepublikazaleena. Eurak, oster, batzokian batzen ziren.</p>

Transkripzioa

- Eta gerra aurrekue, errepublikakue hasieran, esan dozu akordaten zarela baiña, ze kontu zeinke errepublikakue?
- Bitore: Ba nik kontatu lekitsut zuri republikanuek ta nazionalistek beti pellikan. Portotik zubidxe dau, ez daitz bakizun zuk, zubixen ganetik bere, gizonak be portora dxausi, etsa! Bai, haurrek gauzek!
- Kofradidxen be?
- Anita: Bai, zatitxu! Erdi bi ein, erdi bi.
- Bitore: Erdi bi kofradidxen.
- Anita: Erdi bi ezan da.
- Bitore: Nazionalistek ta errepublikanuek manda baten, nazionalistek beste mandan, republikanuek. Baie beti pellikan, erridxetan beti.
- Baie erridxetan ta gero lagun? Edo ez?
- Bitore: Beti ha gauzie.
- Anita: Ha gauzie.
- Bitore: Ha beti, auntek be bai! Republikagaz ta. Eurek errezoie ta geuk be errozoie, euskaldunek ezan gara danak eta, ze ingo da ba!
- Ta ze egoten zan republikanue Lameran edo frontoien-edo.
- Anita: Lameran on da tabernie.
- Bitore: Lameran tabernie.
- Anita: Okerren.
- Bitore: Okerrenekue, ba, republikanuk.
- Anita: Republikanuek.
- Bitore: Reginonekuek.
- Okerrenekue ha ezan da.
- Bitore: Ta gurie ba beti batzokidxe, guk beti batzokidxe.
- Beti egon da hor?
- Bitore: Bai.
- Anita: Bai. Hori da eiñikue, herridxe eindxe dau hori.
- Bitore: Herridxena da hori.

35. Etxe berean abertzaleak eta errepublikazaleak

- **Erref:** BRM-082/009
- **Iraupena:** 0:02:05. **Hasi:** 00:14:06. **Bukatu:** 00:16:11
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak » Errepublikanoak

Laburpena:

<p>Bitoreren aitona-amonak errepublikazaleak ziren, baina bere gurasoak abertzaleak. Anitaren amona abertzalea zen, bere senarra, oster, errepublikazalea; hala ere, sekula ez zuten arazorik izan. Horrelako hainbat kasu egon ziren.</p>

Transkripzioa

- Bitore: Bai, beti ezetu dot nik berrota, larota bost urte dakotaz beti ezetu du nazionalistie, ezetu dot. Ta gure amak, gure ama ekar dauinien Begoñatik, famili ezan da, danak republikanuk, ta gure ama nazionalistiek urten ezan dauen. Ta aitxe bere ezan da, handik ekarrikue, Begoñatik, ta famili guzti guztidxe ezan die republikanuek ta nire aitxe ezan da nazionalistie. Ia zelan, ia zelan ezan lei hori!
- Zelan ezan lei hori?
- Bitore: Hori diñot ba. Ba bidxek nazionalistek ezan diez, bidxek "a matar, a matar, matar". Hauri okin dxu ona, aitxe ezan bazan nazionalistie ta ama ezan bazan beste bat...
- Bariedadie etxien.
- Bitore: E?
- Bariedadie.
- Bitore: Bai, baie pellikan.
- Anita: Baie nik okin dxoten abuela nazionalistie ta atxitxe errepublikanue. Bai. Ta gure atxitxek dxaten ezan dauen Artxandan, beran denpora guztidxen, etxetik eruten ezan tsoien. Bertan Miramar dauen lekuen orain, eruten ezan dotsoien dxatekue berana, ta hareri etxiek eruten ezan dotsonak beti imintzen ezan dotson lazue errepublike, nazionalistina. "Han" kuadrilliek, "han datortsu Konstantino, auntxek alabie, lazue dakortsu auntxek be ez daitz zer" beste bueltan ostabe logek, beste bueltan ostabe gure tiek. Gure amumak imin ezan dotson.
- Bitore: Ta badau matrimoniñue Bermion gorridxen eh...
- Anita: Ta diño gure aitxek esaten ezan dau eguno be etxien ez daula okitzen zan.
- Bitore: Ta hori, zera, Mendi ta andrie.
- Anita: Baitze, harek be bai.
- Bitore: Andriek imintzen ezan dotson pantolanak republikanuek.
- Anita: Bai.
- Bitore: Esaten zantson gizonari: "Zu etor biher zara /bizara/ hauna!"
- Anita: Klaro, errepublikanuen kantzontzilluek, pantalonak.
- Bitore: Andrie errepublikanie ta gizona nazionalistie. Zelan bizi ezan garizen gu!

36. Sollubeko eta Matxitxakoko erasoak

- **Erref:** BRM-082/015
- **Iraupena:** 0:03:08. **Hasi:** 00:26:02. **Bukatu:** 00:29:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren eragina

Laburpena:

Gerran gauza asko ikusi zituzten: zaurituak, hildakoak... Etxeetan ere gudariak izaten zituzten. Gudari gehienak "goittarrak", gipuzkoarrak, ziren. Matxitxakoko bataila Talatik ikusi zuten eta kanoien zaratak altu entzuten ziren.

37. Bermeotar asko Francoren zerbitzari

- **Erref:** BRM-082/019

- **Iraupena:** 0:01:58. **Hasi:** 00:33:10. **Bukatu:** 00:35:08
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura

Laburpena:

Francok bermeotar asko izan zituen bere zerbitzura. Franco etorri behar zenean, denak joaten ziren txipiroi bila beretzat. Francok itsasoko askori lagundu zien gerora ere.

Transkripzioa

- Bitore: Francok, baie berak Francok Bermio gure ezan /guzan/ dau gero.
- Anita: Bera bertara tximiñoitzen beti.
- Bitore: Bera bermiotarrakaz.
- Anita: Ta mutillek bermiotarrak ezan diz beraaz!
- Bitore: Mutilek be bermiotarrak kinto e!
- Anita: Kintuek bermiotarrak!
- Han beragaz
- Anita: Bai.
- Bitore: Ta etorten ezan da Bermiora arte, bertara portora arte, sartzin ezan dan.
- Anita: Tximiñoi ederrak dxan dotsuz harek!
- Bitore: Bai.
- Anita: Tximinoiek guztidxe...
- Ze pase zan ba tximiñoiekaz Franco etorten zanian
- Anita: Tximiñoiek!
- Bitore: Bajeratan.
- Anita: Tximiñoie guztidxe argitzen oten ezan da gau guztidxe han, Artzan aurrien.
- Bitore: Argidxe ez dau okin makala!
- Anita: Etxetik ikusten ezan dun, katalejukaz etxetik ikusten ezan dun.
- Zelan, Franco datorrenerako?
- Anita: Tximiñoitzen, tximiñoie guztidxe erre.
- Bitore: Bermiontzako batzuntzako ez da ezan Franco txarra.
- Anita: Baie batzuntzako ez.
- Ez?
- Anita: Batzuntzako ez.
- Baie askok negoziadxue ingo eben be Franco datorrela ta?
- Anita: Ez. Emon dotsoienak baporantzako be baitxe.
- Bitore: Ta asko, asko lagundu dotsoie batzuk, batzuri, batzuri e, batzuri. Beste batzuri bakizu eskatu bez, ta emon bez. Eskatu bez, ta emon bez, baie batzuk gehidxe nazionalistek ezan zin gero, emon dotsozenak, gehidxe gehidxe nazionalistik ezan die.
- Anita: Nire lehengusuek eguno be ez dauie hartu txiki bet pez!, Francori.
- Bitore: Zure lehengusiñiek...
- Anita: Txiki bet bez!
- Bitore: Ez dau hartun, zuena kalamidadie ezan da ta, kalamidadie!
- Anita: Bapez ez dau hartun, txakur txiki bat bez!
- Bitore: Zuona ezan da, Ormaza, kalamidadie! Ah ezan da kalamidadie! Harek pasa dau gerrie!
- Anita: Harek ez dauie eguno Francogaz biharrik.
- Bitore: Baie makinetxu flota on da Bermion.
- Anita: Bai bakitz.
- Bitore: Planisenekue ta nazionalistek. Makiñetxue, guri ez dosku lagundu, eskatu bez ta emon bez.

38. Kartzelan, anonimoen laguntza

- **Erref:** BRM-082/020
- **Iraupena:** 0:04:18. **Hasi:** 00:35:08. **Bukatu:** 00:39:26
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

Bitoreren aita erbestetik bueltatu zenean, bere ama oraindik kartzelan zegoen. Emakume batek asko lagundu zion amari kartzelan: hari esker eramán zuten Gasteiztik Larrinagara. Sekula ez zuen jakin zein izan zen andre hori. Anitaren osaba, osterá, Cadizen egon zen urte luzez.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2025-11-14

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com